

Brygida Baranowska • Elżbieta Szedzianis

Robert Wers • Romana Woźnik

Przyroda

mój mały świat

Podręcznik dla klasy czwartej
szkoły podstawowej

SPIS TREŚCI

DZIAŁ 1 JAK BĘDZIEMY UCZYĆ SIĘ PRZYRODY?

1.1	Sposoby poznawania przyrody	4
1.2	W powiększeniu	7
1.3	Prowadzimy obserwacje nasion	10
1.4	Obserwujemy kiełkowanie	12
1.5	Jakie warunki są potrzebne do kiełkowania nasion?	14
1.6	Jak przebiega rozwój rośliny?	16
1.7	Uprawiamy rośliny doniczkowe	18
1.8	Zwierzęta w pracowni szkolnej	21

DZIAŁ 2 ORIENTACJA W ŚRODOWISKU PRZYRODNICZYM

2.1	Według Słońca określamy pory dnia i pory roku	24
2.2	Wyznaczamy kierunki w terenie	28
2.3	Obraz terenu – mapa	31
2.4	Legenda mapy, czyli objaśnienia znaków	34
2.5	Skala mapy, czyli pomniejszenie	37
2.6	Wysokości terenu na mapie	40
2.7	Wyruszamy z mapą w teren	44

DZIAŁ 3 POGODA – OBSERWACJE I POMIARY

3.1	Pogoda w różnych porach roku	47
3.2	Powietrze wokół nas	50
3.3	Ruch powietrza, czyli wiatr	53
3.4	Temperatury i termometry	56
3.5	Lód – woda – para wodna	59
3.6	Obserwacje zachmurzenia	63
3.7	Opady i osady atmosferyczne	66
3.8	Zjawiska pogodowe	69
3.9	Dziennik pogody i jej prognoza	72

DZIAŁ 4 SKŁADNIKI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

4.1	Składniki przyrody nieożywionej	75
4.2	Składniki przyrody ożywionej	79
4.3	Czynniki środowiska decydują o życiu organizmów	82
4.4	Warunki życia w lesie	85

4.5	Leśne drzewa i krzewy	88
4.6	Życie leśnych zwierząt	92
4.7	Organizmy lasu są powiązane zależnościami pokarmowymi	95
4.8	Czy na łące rosną tylko trawy?	98
4.9	Zwierzęta spotykane na łąkach	101
4.10	Rośliny na polu uprawnym rosną dzięki człowiekowi	105
4.11	Czy w jeziorze żyją tylko ryby?	108

DZIAŁ 5 CZŁOWIEK ZMIENIA KRAJOBRAZ

5.1	Krajobraz rolniczy na terenach wiejskich	112
5.2	Krajobraz miast	115
5.3	Krajobraz przemysłowy	118
5.4	Badamy stan środowiska, w którym żyjemy	121
5.5	Jak chronić zasoby środowiska?	124
5.6	Krajobraz najbliższej okolicy – dawniej i obecnie	128

DZIAŁ 6 ORGANIZM CZŁOWIEKA

6.1	Szkielet naszego ciała	131
6.2	Do życia potrzebna jest energia	134
6.3	Układ pokarmowy	137
6.4	Układ oddechowy	140
6.5	Krążenie krwi w organizmie	143
6.6	Poczęcie człowieka	146
6.7	Rozwój człowieka	149
6.8	Układ nerwowy	153
6.9	Rola zmysłów w życiu człowieka	156
6.10	Dbam o swoje ciało	160

DZIAŁ 7 JA I MOJE OTOCZENIE

7.1	Jak bezpiecznie wypoczywać?	163
7.2	Bezpiecznie w domu	166
7.3	Przedmioty kruche, sprężyste i plastyczne	169
7.4	Udzielanie pierwszej pomocy	172
7.5	Ochrona przed chorobami	176
7.6	Uzależnienia	180